

Catalunya, escenari del gran teatre del món

Carme FONT

El fet que se celebri el Congrés Internacional de Teatre a Catalunya és una mostra evident de la vitalitat del teatre català.

Des del dinou fins al vint-i-cinc de maig, patrocinat per l'Institut del Teatre de la Diputació, professionals d'arreu del món es troben reunits, a Barcelona, per discutir i analitzar tots els aspectes relacionats amb aquest art.

Hi donen suport d'altres organismes, com la Generalitat de Catalunya, el Ministeri de Cultura i l'Ajuntament de Barcelona. L'eix fonamental en què se centra la temàtica del congrés són els espais de relació entre les dramàtiques d'àmbit restringit i les dramàtiques majoritàries. Això implica, doncs, ocupar-se dels contactes entre cultures d'abast molt diferent. El mot dramàtica inclou tot el conjunt de les manifestacions teatrals d'una cultura, i no pas un únic producte escènic.

La iniciativa de realitzar aquest Congrés Internacional de Teatre a Catalunya és de Josep Montanyés, director de l'Institut del Teatre, i dels seus col·laboradors. A tots ells, els ha moguts la necessitat de normalitzar —després de massa anys de dictadura— unes

/ Andres Neumann International

Una escena del «Kung Lear» d'Ingmar Bergman

relacions internacionals amb dramàtiques de tot el món, des d'unes institucions pròpies, democràtiques, recuperades a còpia d'esforços i anys de lluita. Montanyés manifesta: «És un bon moment per a convocar la gent de l'espectacle, perquè vinguin a discutir, amb nosaltres, la nostra realitat present i el nostre projecte futur. El Congrés ha de ser també una oportunitat única per donar a conèixer més enllà de les nostres fronteres l'existència d'una realitat cultural, teatral, que, si bé ja compta a hores d'ara amb figures i col·lectius d'àmplia difusió internacional, encara és poc identificada com a signe de col·lectivitat. El contacte directe amb aquesta realitat contribuirà a un major

coneixement arreu de la tasca que porta a terme la gent del teatre català».

Hi han participat fins al moment vuit-cents congressistes. Cal esperar que augmentarà l'assistència fins a l'últim dia, el 25 de maig. Professionals de més de quaranta estats hi són presents.

Renovadors del panorama teatral

Fins al moment ja s'ha realitzat un nombre important de ponències. Després d'un acte d'inauguració brillant, al Palau de la Música Catalana, on l'actriu catalana Núria Espert féu la presentació, de moment han desfilat pel Palau de Congressos ponents de reconegut prestigi internacional dins el món del teatre. Entre ells, el poeta

Jerzy Grocowski, professor de la Universitat de Califòrnia, creador del concepte «teatre pobre» i fundador del laboratori Wrocław. Grocowski ha l'onamentat el seu teatre en la recerca d'elements comuns de diverses cultures, alhora que intenta descobrir la seva universalitat.

Una altra patum mundialment reconeguda és Robert Wilson (Estats Units), un dels directors de teatre experimental més prestigiosos d'Occident. Els seus espectacles interessaven molt per la imatge plàstica. Per a Wilson, el teatre es transforma en un ritual de la imaginació, que ja no pretén explicar una història descobrint caràcters, enunciant problemes socials i polítics; però sí aportant models visuals que puguin penetrar profundament el subconscient. És un dels grans renovadors del teatre actual. En la ponència explicà la seva concepció del teatre des de 1969 fins a l'actualitat.

Un altre nord-americà, Robert Ashley, compositor, presentà la ponència anomenada *I això funciona o així depèn*, on s'anàlitzava la importància del llenguatge musical i operístic.

Eugenio Barba parlà de la perspectiva antropològica del teatre. També, pel que fa al text en l'obra de teatre, es presentaren comunicacions amb el títol global «L'expressió verbal (factor de comunicació, factor d'aïllament)». Giuseppe Grilli, italià, catedràtic de Literatura Cata-

Quadern de cultura

lana a l'Institut Universitari de Nàpols, dissertà sobre els diferents models de transformació del text teatral, la seva importància específica, sense deixar de banda les noves tècniques visuals que en permetren una nova percepció.

Concretament el dia 20, Roger Assaf, director teatral i autor dramàtic, va exposar el tema «Memòria col·lectiva i treball teatral al Líban-Sud».

Com a representant català, Feliu Formosa, director teatral, traductor, poeta, assagista i actor, remarca la importància de la incorporació de textos teatrals a una tradició escènica d'àmbit restringit i amb gran ruptures històriques. Exposant la realitat del teatre català actual, el seu passat immediat i el projecte de futur. Donant-lo a conèixer a professionals d'arreu el món. Remarcant el nivell de la dramaturgia catalana en totes les manifestacions.

Manuel Ángel Conejero, del País Valencià, presentà la ponència «Retòrica i Gramàtica: l'àmbit de l'extraterritorialitat lingüística».

Com a representant de les formes dramàtiques no verbals hi figura Jacques Lecoq, mim creador de l'escola del Piccolo Teatre de Milà, com també Nin Tanaka, professional d'un dels centres més representatius d'investigació teatral al Japó.

L'hongarès Stephan Bólint fou substituït pel nord-americà John Lurie, saxofonista que ha treballat amb l'Squatt Theatre de Nova York, que va dissertar sobre les noves tecnologies, de les quals es declarà obertament crític. Cal recordar que Lurie ha fet la banda sonora de les

pel·lícules *Strange Days*, *Variety* i *Paris-Texas*, de Wim Wenders.

El dia 23 de maig Hermann Bonnín, director del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, argumentarà sobre el marc polític i la legislació com a condicionants de l'activitat teatral. Tot seguit, Rodolf Sirera, del País Valencià, autor dramàtic, cap dels serveis de Teatre, Música i Cinematografia de la Generalitat valenciana, parlarà sobre les diferents polítiques teatrals i els teatres institucionals. Finalment, el dia 25, el periodista

redescobrir l'excel·lent personalitat artística i humana de la creadora de sofisticades danses rituals i exòtiques. Dona-mite de la Belle Époque.

A la Sala Metrònom s'ha instal·lat una videoteca teatral de més de tres-cents títols, on es podran veure gravacions de nombrosos muntatges, alhora que s'hi pot contemplar l'exposició fotogràfica de Leopold Samsó, a gran format, sobre els muntatges de l'Albert Vidal. El passat dia 20 s'hi representà *L'antropologia de l'home urbà*, mentre que el dia

Uns dies d'intensitat teatral a Catalunya

/ Ros Ribas

francès Bernard Magnier exposarà la ponència «Dramatúrgica africana actual: inventari d'un imaginari (els països de l'Àfrica negra de parla francesa)».

Les representacions

Paral·lament a les ponències, s'han anat representant diferents obres teatrals, exposicions, etc. Al Palau Güell s'ha instal·lat l'exposició homenatge a la ballarina Tortola Valencia (1908-1930) on s'intenta

24 de maig, al parc zoològic de Barcelona, el polifacètic Vidal escenificarà *L'home urbà*. Albert Vidal es defineix com un artista clàssic emmarcat en els codis de l'expressió-comunicació no verbal. Actualment prepara un espectacle totalment nou sobre la bellesa.

Una altra obra magistral fou l'estrena d'*El rei Lear*, al Teatre Tivoli. Muntatge dirigit per Ingmar Bergman i representat pel Dramaten d'Estocolm. Aquesta obra excel·lent conti-

nuarà representant-se fins el dia 24. El suec, amb la presència física de l'actor, aconsegueix la captació immediata de la intensitat psicològica dels personatges. Aquest és el misteri de la seva revolució teatral. Jarl Kull i Ewa Frölin són actor de *Kung Lear*. Cal recordar que Ewa era l'actriu protagonista del film *Fanny i Alexandra*. Val a dir que un dels fenòmens teatrals totals és el grup català Els Comediants, que, dins el marc del Congrés, han presentant a Canet de Mar l'obra *Dimonis*, muntatge a partir d'elements que donen forma i color a les festes populars parateatrals. Els espectacles d'aquest grup sempre posseeixen com a denominador comú el d'una comunicació explosiva, visual i que trenca amb qualsevol rutina i esdevé un autèntic espectacle lúdic, tant en els espais tancats com al carrer. El teatre de Comediants respon a una fórmula plena d'imaginació i fantasia.

Una altra estrena *chapeau*, dins el marc del congrés, fou el muntatge dirigit per Hermann Bonnín *La pregunta perduda o el corral del lleó*, drama en tres actes de Joan Brossa, escrit el 1952. Escenificació molt ben aconseguida, que mostrarà la qualitat del teatre català. El muntatge és una coproducció del Centre Dramàtic de la Generalitat i TVE. Aquesta obra es podrà veure fins el proper 15 de juny. Està interpretada per Enric Arredondo, Conxita Bardem, Lola Lizaran, Monica Fatjó, Roger Pere i Anna Maria Barbany.

Com es pot apreciar, un debat intens sobre la realitat teatral arreu del món i fet a Catalunya.